

ЖЫВЕЛАГАДОУЛЯ І ВЕТЭРЫНАРЫЯ

УДК 636.4.082.265/1.454

У. Л. ДЗЕНІСЕВІЧ, П. М. КАСМУЛЯ, А. К. КОЗЕЛ,
Г. К. ВАЛАХОВІЧ, І. У. КАНДРАШОНАК, Г. В. ВАЛУЙ, Н. А. КАЦКО**ЭФЕКТЫУНАСЦЬ ВЫКАРЫСТАННЯ КНЫРОУ
ПАРОДЫ ДЗЮРОК У СКРЫЖАВАННІ СА СВІННЯМІ
БЕЛАРУСКАЙ ЧОРНА-ПЯРЭСТАЙ ПАРОДЫ**

Свінні пароды дзюрок з 1986 г. гадуюцца ў Беларусі ў калгасе «Азёры» Гродзенскага раёна Гродзенскай вобласці. У 1990 г. шматплоднасць дзюркоў пасля першага апаросу складала 8,77 галавы, а пасля двух апаросаў і больш — 9,82 парасяці на апарос, малочнасць — адпаведна 42 і 47 кг.

Паводле [3], шматплоднасць дзюркоў на іх радзіме — ЗША вышэйшая, чым у польска-кітайскай, гемпшырскай, чэстарскай белай, беркшырскай і тэмворскай парод, і дасягае ў сярэднім 9,78 парасяці на адзін апарос. Па колькасці парасят на адзін апарос сярод усіх парод у ЗША дзюркi саступаюць толькі ёркшырам. Ва ўмовах поўдня Украіны [8] дзюркi прыносяць 8,92 парасяці на адзін апарос, малочнасць дасягае 52,4 кг, сярэдняя колькасць парасят пры адыманні 7,22 галавы. Але па гэтых паказчыках яны саступаюць ландрасам, якія гадуюцца ў тых жа ўмовах. Амаль такая ж шматплоднасць дзюркоў адзначаецца ў Венгрыі — 8,82 парасяці [9].

Да нядаўняга часу дзюркi лічыліся пародай сальнага тыпу, але ў выніку мэтанакіраванай інтэнсіўнай селекцыі зараз яны пераўтвораны ў мясную пароду [1, 12]. Свінні пароды дзюрок як на радзіме, так і ў іншых краінах характарызуюцца выключна высокім прыростам. Па інтэнсіўнасці адкорму яны пераўзыходзяць шмат якія высокапрадукцыйныя пароды [13, 15]. У сувязі з гэтым кныры пароды дзюрок шырока выкарыстоўваюцца ў розных варыянтах прамысловага скрыжавання, асабліва на апошнім этапе.

У даследаванні [11] сцвярджаецца, што выкарыстанне кныроў пароды дзюрок пры двухпародным скрыжаванні з ёркшырамі і гемпшырамі значна павысіла выжывальнасць помесных парасят у падсосны перыяд і іх рост пасля адымання. Пры скрыжаванні ёркшыраў з дзюркамі ў доследах [17] вызначана, што ні шматплоднасць, ні выжывальнасць, а таксама маса помесных парасят пры адыманні не павялічыліся. Добрыя вынікі атрыманы і пры скрыжаванні буйной белай пароды і ландрасаў з дзюркамі [5, 6]. Пры даследаванні 20 камбінацый скрыжавання розных парод вызначана, што пры тых камбінацыях парод, у якіх удзельнічаюць дзюркi, патомства хутка расце і добра аплочваецца кормам [10]. Паводле даных сельскагаспадарчай доследнай станцыі ў штаце Аклахома [14], эканамічная эфектыўнасць двухпародных помесяў дзюркоў, ёркшыраў і гемпшыраў на 9% вышэйшая ў параўнанні з чыстапароднымі, а трохпародныя пераўзыходзяць па гэтым паказчыку двухпародных на 4%. Пры трохпародным скрыжаванні ў якасці трэцяй пароды даследчыкі рэкамендуюць выкарыстоўваць дзюркоў.

Паводле даных [4], пры скрыжаванні помесных свінаматак з кроў-

насю 1/2 буйной белай і 1/2 беларускай чорна-пярэстай і чыстапародных свінаматак буйной белай пароды з кнырамі пароды дзюрок шматплоднась склала 10,1 парасяці на апарос. Адкорм помесьяў ад такога скрываваў паказаў, што сярэднясутачны прырост іх быў самым высокім (748 г) і ў іх адзначаўся нізкі расход корму на 1 кг прыросту (3,45 к. адз.) у параўнанні з такімі ж паказчыкамі ў іншых варыянтах скрываваў. Акрамя таго, у іх адзначаліся высокія мясныя якасьці. Таўшчыня сала над шостым-сёмым грудзіннымі пазванкамі склала ў помесьяў 25—26 мм, маса кумпяка — 11,5 кг, плошча мьшачнага вочка — 36,3 см², колькасць мяса ў тушы — 62,7%. Высокая інтэнсіўнасьць росту, мяснасьць, дадатны эфэкт гетэрозісу мясных парод [2], а таксама пароды дзюрок пры скрываваўні з буйной белай, помесьямі буйной белай і беларускай чорна-пярэстай ствараюць тэарэтычныя перадумовы для выкарыстання кныроў пароды дзюрок у паляпшэньні мяснасьці і скараспеласьці беларускіх чорна-пярэстых свіней пры стварэньні мяснога тыпу.

Матэрыял і метад даследаваньняў. Навукова-гаспадарчы экспэрымэнт па магчымасьці выкарыстання свіней пароды дзюрок пры ўдасканальваньні беларускіх чорна-пярэстых свіней праведзены ў племзаводзе імя Дзяржынскага Капыльскага раёна, міжгаспадарчым прадпрыемстве па вытворчасці свініны «Усходняе» Баранавіцкага раёна і на Жодзінскай кантрольна-выпрабавальнай станцыі свінагадоўлі. Дослед праведзены па схеме, прыведзенай у табл. 1. Пры асемянэньні свінаматак выкарыстоўвалі метад ручной злучкі. Кармленне і гадаванне кантрольнай і доследнай груп былі аднолькавымі. Кныроў і свінаматак кармілі па нормах УІЖ. У рацыёнах выкарыстоўваліся камбікармы для свінаматак (87,2%), каранеклубняплоды (5%), аб'ёмістыя кармы (7,8%). Кармленне парасят пад свінаматкай і пасля адыманьня праводзілі поўнарацыённымі камбікармамі з дабаўленьнем сухога малака. Шматплоднасьць ўлічвалі па колькасці народжаных жывых парасят. Буйнаплоднасьць, малочнасьць свінаматак і масу парасят у два месяцы, у тры месяцы і пры забіваўні вызначалі на вагах. Даўжыню тулава вызначалі мернай лэнтай, таўшчыню хрыбтовага сала — лінейкай, адкормачныя і мясныя якасьці паддоследнага пагаляюў — метадам кантрольнага адкорму і забіваўня. Вынікі даследаваньняў апрацаваны біямэтрычна [7].

Вынікі і абмеркаванне. Вынікі нашых даследаваньняў па скрываваўні беларускіх чорна-пярэстых свінаматак з кнырамі пароды дзюрок прыведзены ў табл. 1. Відаць, што свінні пароды дзюрок пры скрываваўні панізілі шматплоднасьць беларускіх чорна-пярэстых свінаматак на 0,85 парасяці ($P \leq 0,05$). Да двухмесячнага ўзросту помесныя парасяты былі моцнымі і розніца па колькасці парасят на адно гняздо панізілася да 0,53 галавы ($P \leq 0,05$). Захаванасьць помесных парасят была больш высокай (96,8%), чым чыстапародных чорна-пярэстых (94,01%). Гэта

Табліца 1. Шматплоднасьць свінаматак і захаванасьць парасят

Група	Спалучэньні ♀ × ♂	Колькасць свіна- матак у досле- дзе, галоў	Колькасць кны- роў у доследзе, галоў	Колькасць парасят на адзін апарос, галоў				Захаванасьць, %
				пры нараджэньні		у 2 мес		
				M ± m	C ± m _C	M ± m	C ± m _C	
I кантроль- ная	БЧ × БЧ	34	2	10,35 ± ±0,27	14,98 ± ±1,817	9,73 ± ±0,157	9,43 ± ±1,1144	94,01
II доследная	БЧ × Д (дзю- рок)	49	4	9,5 ± ±0,244*	17,989 ± ±1,817	9,2 ± ±0,207*	15,783 ± ±1,594	96,8

* $P \leq 0,05$.

Таблиця 2. Маса парасят, кг

Група	Спалученні ♀×♂	Колькасць свінама- так у дослідзе, галоу	Адняго парасяті пры нараджэнні			Гнязда ў 21 дзень		Гнязда ў 2 мес	
			<i>n</i>	<i>M</i> ± <i>m</i>	<i>C</i> ± <i>m_C</i>	<i>M</i> ± <i>m</i>	<i>C</i> ± <i>m_C</i>	<i>M</i> ± <i>m</i>	<i>C</i> ± <i>m_C</i>
I кантрольная	БЧ×БЧ	34	352	1,34±0,031	13,43±1,629	53,12±1,27	13,87±1,682	186±5,53	17,28±2,096
II доследная	БЧ×Д	49	466	1,30±0,024	12,692±1,282	51,6±1,190	16,138±1,630	194±5,593	20,181±2,039

Таблиця 3. Адкормачныя і забойныя якасці свіней на кантрольным адкорме

Група	Спалученні ♀×♂	Колькасць галоу <i>n</i>	Узрост дасягнення масы 100 кг, дзён		Сярэднясутачны прырост, г		Затраты корму на 1 кг прыросту, к. адз.		Забойны выхад (да ахалоджанай тушы), %	
			<i>M</i> ± <i>m</i>	<i>C</i> ± <i>m_C</i>	<i>M</i> ± <i>m</i>	<i>C</i> ± <i>m_C</i>	<i>M</i> ± <i>m</i>	<i>C</i> ± <i>m_C</i>	<i>M</i> ± <i>m</i>	<i>C</i> ± <i>m_C</i>
I	БЧ×БЧ	30	182,8±2,97	4,87±1,14	752,3±26,1	10,40±2,45	3,60±0,02	1,56±0,37	64,6±0,83	7,03±0,91
II	БЧ×Д (дзю- рок)	14	173,4±2,04*	4,39±0,83	829,6±20,62**	9,30±1,75	3,26±0,08***	9,66±1,82	65,64±1,49	7,52±1,60

* $P \leq 0,05$; ** $P \leq 0,01$; *** $P \leq 0,001$.

пацвярджаюць даныя даследаванняў [17] пры скрыжаванні ёркшыраў з дзюркамі.

Свінні пароды дзюрок маюць генетычныя перадумовы да інтэнсіўнага росту і добрага выкарыстання корму [4, 13, 15]. У нашых даследах маса парасят, як помесных, так і чыстапародных, пры нараджэнні і ў 21 дзень была практычна аднолькавай, але да двухмесячнага ўзросту помесныя парасяты былі больш моцнымі і цяжэйшымі. Жывая маса адной іх галавы была на 2 кг большая за чыстапародных; у цэлым маса гнязда ў два месяцы таксама была большай на 8 кг (табл. 2).

Вынікі ацэнкі помеснага і чыстапароднага маладняку на кантрольным адкорме прыведзены ў табл. 3. Як адзначана [4, 5, 16], уласцівасці інтэнсіўнага росту і добрага выкарыстання корму свінні пароды дзюрок перадаюць помесям. У нашых эксперыментах помесныя свінні на кантрольным адкорме растуць хутка. Масы 100 кг яны дасягаюць на 10 дзён раней ($P \leq 0,05$), сярэднясутачны іх прырост на 77 г большы ($P \leq 0,05$), чым у чыстапародных равесніц. Асабліва трэба адзначыць, што помесі лепш выкарыстоўвалі корм для свайго росту і развіцця. Затраты корму на 1 кг прыросту ў іх склалі 3,26 к. адз., або на 0,34 к. адз. менш, чым у чыстапародных равесніц ($P \leq 0,001$). Рыжая масць дзюркоў у помесяў перадаецца ў спадчыну кадамінантна.

Пры забіванні жывёлін забойны выхад як у помесяў, так і ў чыстапародных беларускіх чорна-пярэстых падсвінкаў быў высокі і практычна аднолькавы. Агульная зменлівасць забойных паказчыкаў у помесяў была крыху вышэйшая, чым у кантрольных чыстапародных равесніц. Характарыстыка мясных якасцяў помесных свіней будзе прыведзена ў наступным паведамленні.

Вывады

1. Скрыжаванне беларускіх чорна-пярэстых свінаматак з кнырамі пароды дзюрок панізіла іх шматплоднасць на 0,85 парасяці ($P \leq 0,05$), малочнасць засталася без змен, маса гнязда к двум месяцам была крыху большай, чым пры чыстапародным развядзенні.

2. У перыяд адкорму ад 30 да 100 кг помесі інтэнсіўна раслі (іх сярэднясутачны прырост склаў 830 г), добра выкарыстоўвалі кармы (на 1 кг прыросту затрачвалі 3,26 к. адз.). Жывой масы 100 кг яны дасягалі на 9,4 дня раней ($P \leq 0,05$), сярэднясутачны прырост іх быў на 78 г большы ($P \leq 0,05$), затраты корму на 1 кг іх прыросту на 0,34 к. адз. былі меншыя ($P \leq 0,001$), чым у чыстапародных равеснікаў беларускай чорна-пярэстай пароды.

3. Адрозненні па забойным выхадзе ў чыстапародных і помесных адкормачнікаў знаходзіліся ў межах статыстычнай памылкі.

Літаратура

1. Василенко Д. // Свиноводство. 1977. № 10. С. 22—24.
2. Дзенісевіч У. Л., Валаховіч Г. К. // Весці Акадэміі навук БССР. Сер. с.-г. навук. 1988. № 1. С. 99—105.
3. Каррол У., Крайдер Дж. Свиноводство на фермах США. М., 1961. С. 169—171.
4. Матрохина Л. М. // Науч. осн. развития животноводства в БССР: Межвед. сб. Минск, 1991. Вып. 21. С. 47—53.
5. Медведев В. и др. // Свиноводство. 1978. № 7. С. 13—15.
6. Петренко А. И., Кравченко В. И. // Эффективность использования хряков породы дюрок в скрещивании: Сб. статей / Дон. СХИ. 1981. Т. 16, вып. 3. С. 51—52.
7. Рокицкий П. Ф. Биологическая статистика. Минск, 1973.
8. Соловьев И., Топиха В. // Свиноводство. 1979. № 2. С. 21—22.
9. Bajmoczy M., Paszthy G. // Allattenyesztes. 1977. T. 26, N 6. P. 551—561.
10. Fahmy M. H., Holtmann W. B., MacIntyre T. M. // Anim. Product. 1976. N 1. P. 95—102.
11. Nelson R. E., Robinson O. W. // J. Anim. Sci. 1976. N 5. P. 1150—1157.

12. Neville W. E. et al. // J. Anim. Sci. 1976. N 1. P. 13—19.
13. Neville W. E. et al. // J. Anim. Sci. 1976. N 1. P. 20—26.
14. Study Compares Two, Three-breed Crosses // Hog Farm Management, 1976. N 13.
P. 3—6.
15. Wood J., Perry B. // Pig Farming. 1977. N 7. P. 115—119.
16. Young L. D. et al. // J. Anim. Sci. 1976. N 5. P. 1124—1132.
17. Young L. D. et al. // J. Anim. Sci. 1976. N 5. P. 1133—1149.

БелНДІЖ

*Паступив у редакцію
23.03.92*